

ŚMIESZNIE I SMUTNO

NA SCENIE, powściągliwie zago-
spodarowanej, pojawia się paru
ludzi, dziwnie ubranych, z sil-
nie zaznaczonymi plamami szminki,
czy oszpeca, co ma ubarwiać sztukę,
a ubarwia tylko twarze aktorów, i
ludzie ci przekonują mnie, że między
nimi dzieje się coś wesołego, i dają
mi do zrozumienia, że powinienem
się śmiać. A że mój śmiech jest głą-
boko ukryty, więc nie wiem, czy uda
mi się wywołać go na powierzchnię.

Ludzie ci, to dwaj panowie, którzy
usługują być amantami, jedna panien-
ka, bardzo smutna, dwoje służących
i jeszcze paru panów, którzy poja-
wiają się na scenie, żeby wyjaśnić
zawiłość intrygi. Jeden amant — ople-
kun, na czarno ubrany, ma brzydkie
myśli i jest stary, a może ściślej —
dość stary. Drugi, fioletowy, młodzień-
ki, aniołkowaty, bez wad i dobrze
wychowany, choć i w nim drzemią
niezupełnie jasne sily. Czarny oha-
rakter więzi ową smutną dziewczynę
we własnym domu i nie po-
zwala jej oglądać bożego świata, pra-
wi jej nauki moralne jak powinna
być, żeby być dobrą żoną, oczywiście
jego żoną. Nie ukrywa, że najbardziej
go w tym wszystkim, co się rozgry-
wa, interesuje młode ciało dziewczyny,
a nie jej los. A gdy dowiadyuje
się, że drugi amant w czasie jego
nieobecności podrywa zamknięte w
wieżyczce, i tylko patrzące przez ok-
no, dziewczę postanawia działać. A
działanie to polega na tym, że prze-
kupną służbę zjednuje sobie saskiewką
i wydaje polecenia, jak ma się za-

chować, gdy blondasek ukaże się w
okolicy. I tu następują humorystycz-
ne sytuacje, które najbardziej bawią
ślubę. Ktoś kogoś kopie, ktoś kogoś
bije grabiami, ktoś kogoś przewraca,
słowem jest dużo ruchu, krzyku i ba-
laganu. Wielec już o czymś mowa.
Oczywiście, to „Szkoła żon” Mollera
przed wami. Anusia, słodka pa-
nienka, którą gra Teresa Ujazdowska,
ma być tą naiwną, która w istocie
wszystkich wprowadza w pole. I rze-
czywiście, publiczność też. Anusia
cierpi, ale dlaczego ja mam ścierpieć
to, że jej cierpienie jest nudne i nie
do zniesienia na dłuższą metę. Ma być
zaznaczona piętnem losu, a jest za-
znaczona słym ustawieniem reżyser-
skim, i to piętno jest gorsze, niż
piętno losu, choć przeciwnie. Uja-
zdowska jest niezłą aktorką i widzia-
łem ją w sztukach, w których radziła
sobie jak trzeba. Tutaj monotonia jej
rolę była silniejsza od jej talentu.

Dwaj amanci, sztuczni jak na nasze
czasy, próbujący przypomnieć czasy
mollerowskie i wepchani w poetykę
zbyt poważnie traktującą komedię,

robili co mogli, żeby czuć się dobrze
na scenie. Ale bezlitna publiczność
tylko od czasu do czasu zauważała
ich wysiłki i kwitowała płytkimi okla-
skami. Pewnie bardziej przeżywała
wątek tragiczny tego dość miernego
dziełka, w którym to wątku pierw-
sze skrzypce grał czarny amant, może
nawet zakochany w pięknej dzie-
weczce, ale była to miłość śmieszna,
tylko że śmiać się nie miałem siły,
chyba że zmagając aktora, ale żem
człowiek rozumiejący, więc milcza-
łem.

Amant fioletowy dusił się we włas-
nej roli, czuł się, zdaje tak, jak
wesoły wieśniak wepchnięty siłą do
salonu, w którym należało się wyka-
zać manierami towarzyskimi, a one
utrudniają poruszanie. Nazbyt po-
ważnie, zresztą, tak samo, jak i
pierwszy, jak i dziewczę, z namasz-
czeniem, uwznioślając potraktował
zabawę. Ale to nie jego wina. Nie-
stety, nasza wrażliwość nie wytray-
muje już długich i sentymentalnych
tyrad o miłości, czy o ozymkowliek
zresztą innym. I Moller może być

piłą. I od reżysera wymagać można,
żeby o tym wiedział. Czulo się w ob-
razach, rytmie, tonacji, we wszyst-
kim, pośpiech i prowizorkę. Przedsta-
wienie było podobne do człowieka,
który nie może ślać oddechu, ale
gdy już ślać, to usypia. Tak było
i tu. Spektakl ożywił od czasu do
czasu wesełsze akcenty muzyczne.
Choć cała sztuka oparta była na kil-
ku zabiegach qui pro quo, na niepo-
rozumieniach, mających wywołać e-
fekty komiczne, to tylko jedno nie-
porozumienie wyszło udanie. To, że
sztuka znalazła się na scenie. I że w
takiej konwencji. Nie pomogli nawet
„Szkoła żon” — zabawni na swój spo-
sób, najlepsi na scenie — Agatka i
Grzesio.

STANISŁAW SROKOWSKI

Państwowy Teatr Dramatyczny,
Walczyński. „Szkoła żon” Mollera.
Reż. M. Broniewska. Scen. A. Szelliga,
Anusia — T. Ujazdowska. Horacy —
M. Janowski. Arnolf — B. Idziak.
Grzesio — K. Migdar. Agatka — H.
Kulawińska i inni.